

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

För barn och unga i samhällsvård

(SOU 2023:66)

S2023/03032

Försäkringskassan begränsar yttrandet till de delar som berör vår verksamhet.

6.6.28 Ersättning till familjehem

Den nuvarande definitionen av familjehemsförälder i 2 kap. 16 § socialförsäkringsbalken exkluderar enligt Försäkringskassans tolkning familjehemsföräldrar där en eller flera föräldrar eller vårdnadshavare har hushållsgemenskap med familjehemmet. Det följer av att bestämmelsen anger att "Med familjehemsförälder avses i denna balk den som tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem *som inte tillhör någon av barnets föräldrar eller någon annan som har vårdnaden om barnet*".

Försäkringskassans tolkning av bestämmelsen innebär exempelvis att i situationer när ett barn vars förälder är under 18 år placeras i familjehem hos en mor/farförälder, i ett hem där den minderåriga föräldern bor, omfattas inte det familjehemmet av den nuvarande definitionen av familjehemsförälder i 2 kap. 16 § socialförsäkringsbalken. Det saknas dock vägledning i förarbeten kring sådana situationer. Ett förtydligande av hur sådana situationer ska bedömas och av betydelsen av begreppet "*tillhör*" är därför önskvärt.

Det föreslagna tillägget i 2 kap. 16 § socialförsäkringsbalken, "samt den som i annat fall tagit emot ett barn i sitt hem på uppdrag av socialnämnden", kan innebära att definitionen av familjehemsföräldrar vidgas till att även täcka familjehem där barn placeras i hem där någon av föräldrarna bor. Är detta avsikten bör det förtydligas i propositionen. Utredningen saknar resonemang och analyser kring effekterna av och syftet med en sådan förändring. Det är även önskvärt med en översyn av paragrafen i sin helhet för att göra den mer lättläst och tydlig. Det kan ifrågasättas om ledet "inte tillhör någon av barnets föräldrar eller någon annan som har vårdnaden" i sådana fall behövs i paragrafen. Motsvarande gäller även för 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) och den föreslagna ändringen i den paragrafen.

Under rubriken "Föräldraledighetslagen" räknar utredningen upp vilka ledigheter enligt föräldraledighetslagen som jourhem efter förändringen i föräldraledighetslagen kommer att bli berättigade till. Ledighet enligt 5 § föräldraledighetslagen, ledighet för vård av barn till dess barnet är 18 månader, nämns inte. Om avsikten är att ge jourhem samma ställning som familjehem bör jourhem även få rätt till ledighet enligt 5 § föräldraledighetslagen. Det bör konsekvensen av den föreslagna lydelsen av 1 § föräldraledighetslagen bli.

Utredningen hänvisar under rubriken "Beräkning av SGI vid ersättning för förlorad arbetsinkomst" till att förslag som förs fram i utredningen Ett trygghetssystem för alla –

översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:20) bör genomföras. Försäkringskassan har i remissvar på SOU 2023:20 daterat den 18 december 2023 (FK 2023/028150) avstyrkt det föreslagna systemet för beräkning av sjukpenninggrundande inkomst.

Försäkringskassan ser dock positivt på förslaget om att utforma ansökningsblanketter på ett sådant sätt att den försäkrade i ansökan lämnar information om vilka ersättningar som får behållas under försäkringsfallet. En sådan förändring bedöms medverka till att korta handläggningstiderna och motverka felaktiga utbetalningar.

Utredningen föreslår att Försäkringskassan ska få i uppdrag att ta fram en analys av i vilken mån familjehemsföräldrar bedöms ha arbetsförmåga på grund av det uppdrag de har från socialnämnden. Om avsikten är att studera om personer som redan uppbär ersättning från Försäkringskassan tackar nej till uppdrag som familjehem på grund av oro för att förlora ersättning, bör det övervägas om någon annan instans med större kompetens att studera placeringar i familjehem ska få uppdraget.

Ett sådant uppdrag som utredningen föreslår kräver att Försäkringskassan utan hinder av exempelvis sekretess kan få tillgång till uppgifter om vilka individer som fungerar som familjehem och kan samköra dessa uppgifter med Försäkringskassans egna register. Utöver detta behöver antagligen även en aktgranskning ske. Utifrån vad som framkommit i utredningen finns i dagsläget inte ett register över vilka individer som fungerar som familjehem vilket bör beaktas när tidsramen för uppdraget bestäms.

10. En väl fungerande skolgång

I utredningen så lyfts vikten av att placerade barn och ungdomar får bättre förutsättningar för att avsluta grund- och gymnasieskola. I anslutning till detta så presenteras även förslag som, om de genomförs, kan få effekten att fler placerade ungdomar i åldern 18-21 deltar i gymnasiestudier. I utredningen framkommer även att en stor andel av de barn och ungdomar som är placerade har en funktionsnedsättning (se kap. 12.1).

Det vore i sammanhanget av värde att analysera ungdomars möjlighet att få aktivitetsersättning vid förlängd skolgång. Det kan vara en faktor som kan skapa förutsättningar för ungdomar att fortsätta sina gymnasiestudier efter artonårsdagen. Utredningens förslag kan även innebära en ökning av personer som får aktivitetsersättning och det behöver föras resonemang kring konsekvenserna av detta för individ, samhälle och Försäkringskassan.

12.2.2 Ekonomiska kostnader för staten

Utredningen har inte beaktat att förslagen som antas leda till ökade utbetalningar av socialförsäkringsförmåner troligtvis även kommer leda till ökning av Försäkringskassans kostnader för handläggningen av dessa förmåner.

Utredningen föreslår att Försäkringskassan ska ta fram en analys kring hur arbetsförmågan hos familjehem bedöms. Försäkringskassan bedömer att ett sådant uppdrag medför kostnader om cirka 500 000 kr, exklusive eventuell kostnad för datauttag hos berörd myndighet.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande rättschef Emily Alfvén Nickson i närvaro av rättslig expert Saga Henriksdotter, den senare som föredragande.

Emily Alfvén Nickson

Saga Henriksdotter